

PIR ZALOZENI 1893.

"СВОБОДА"
"LIBERTY"

з'являється три рази на тиждень
вівторок, четвер і субота,
а саме

"УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"

83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Всі листи, моні-ордери і чекі треба насу-
вати на адресу "СВОБОДА".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.

"СВОБОДА"
"LIBERTY"

the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союзу -- "СВОБОДА" -- Official organ of Ukrainian National Association.

PIK XXV. ДЖЕРЗИ СІТІ, Н. ДЖ., субота 24-го листопада 1917. Ч. 139. VOL. XXV. JERSEY CITY, N. J., Saturday, November 24, 1917. No. 139.

УКРАЇНСЬКА ЦЕНТРАЛЬНА РАДА ЗДОБУЛА ЦІЛКОВИТУ ПОЛІТИЧНУ І ВІЙСКОВУ ВЛАСТЬ НА УКРАЇНІ.

150.000 українського війська вислано проти ген. Каледіна, атамана донських козаків.

Велика перемога Англіїців над Німцями. — Около 10.000 полонених.

Вісти з України.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on November 23, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Українська Центральна Рада здобула політичну і військову контролу над цілою Україною.

ПЕТРОГРАД, 21. листопада. — В Києві після кількохденної битви штаб утік з міста і українська центральна рада здобула цілковиту політичну і військову владу на всій Україні.

Український міністр війни обіцяв старати ся о поживу для військ на південно-західному фронті.

Правительство ген. Каледіна має під своєю контролою південно-східну часть козацьких областей.

150.000 Українців проти донських козаків.

ГАЙНАРАНДА, 22. листопада. — З достовірних жерел доноситься, що українське правительство вислало проти ген. Каледіна армію, яка складається з української піхоти і зі жовнірів "червоної сторожі". Армія числить 150.000 жовнірів.

Вислакі війська мають вдарити на ген. Каледіна зі заду і забезпечити перемогу нової революції.

Генерала Краснова, який підає ся з військами Керенського по битві під Петроградом, вислано на переговори з ген. Каледіном, атаманом донських козаків.

Після попередніх доносень, ген. Каледіна, президент і атаман донських козаків, мав знаходити ся зі своїми військами під теперішню пору в українських містах Харьков, відкожуючи ся, що піде на Київ. Під контролю його військ мають знаходити ся всі ковальні угля в донецькій басейні. Ген. Каледіна мав задержати всі поїзди з польовою і углем, призначені для Петрограда, щоб в свій спосіб при допомозі голоду принести правительство большевизм до скорого упадку.

Донські козаки складають ся переважно з Москвітів, лише південно-західну частину донецької області становить Українці, числится около 15%, в цілій донській козацькій.

З початком виходу протиревольції большевизм донські козаки на своїх зброях в Новочеркаську мали протоголосити донську республіку, видаючи тимчасово ген. Каледінові диктаторську владу. На всілякі доносення про співучасть ген. Каледіна в новій монархістичній заговорі, який має на цілі видвинення Николая Николаевича на царський престол, доси нема жадного потвердження.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ МУСЯТЬ ПОСТАВИТИ 3-МІЛІОНОВУ АРМІЮ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on November 22, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

1.000.000 війська має знаходити ся на боєвому фронті, решта буде становити резерву.

ВАШІНГТОН, 22. листопада. — Питане Ллойда Джорджа, коли перший міністр американського війська прибуде до Франції, і його урядом, що заходить некупна потреба американського війська і кораблів, є предметом ріжних міркувань і здогадок щодо скорости висилки військ до Європи і будови кораблів.

Найближшого літа або осені можна надіятися на 1.000.000 американських жовнірів в Європі, багато між ними добре вправлених до тяжкої праці разом з Англіїцями і Французами.

Але сама висилка мільона жовнірів до Франції не є головною воєнною задачею. Розподіти ся о покликаних і вправлених в сім краю відповідою силности жовнірів, що мають удержати постійний доплив військ до Франції і то в такій числі, щоби покрити браки на фронті і удержати мільонову армію на фронті, не допускаючи її до зменшення.

Не можна принежити, щоби американські втрати або убутки були вимковими, але кожний чоловік знає, що убутки в кожній армії є великі, коли воєни переродять чинні воєнні операції.

Знаєти кажуть, що коли Злучені Держави мають вислати і удержати у Франції 1.000.000 людей на фронті, то в такій случаю резерви військовій мусять бути великі, далеко більш ніж правительство про се догледо поставало ся.

Є зовсім добре зрозуміти, чому генеральний штаб жадає, щоби найменше 3.000.000 людей покликати під оруду. Така сила уможливити не лише вислати 1.000.000 війська до Франції, але жме й значно більше, а що найважливіше, удержати сей мільон на постійній висоті.

Злучені Держави здержали кредит і висилку матеріалів для Росії.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on November 22, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

ВАШІНГТОН, 20. листопада. — Американське правительство не дозволило на висилку матеріалів зі Злучених Держав до Росії, доки положене в Росії не буде вияснене.

Американське правительство, заки дасть дозвіл на висилку товарів, які вже знаходять ся в пристанях, хоче знати, в чий руці матеріали дістануть ся.

Здержане висилки матеріалів є тимчасове, а іменно, доки в Росії не буде утворене постійне правительство, призначене Злученими Державами. На случай, коли би большевизм здобув контролу і продовжав свою програму в справі заключення окремого мира з Німеччиною, заборона була би постійною.

Російському провізоричному правительству призначено 325 міль. дол. кредиту, з чого 191 міль. дол. вже виплачено.

Домашня війна в Росії.

ЗМАГАННЯ БОЛЬШЕВИКІВ ДО МИРА.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on November 23, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Головною підставою мира є право народів рішати про свою долю.

АМСТЕРДАМ, 21. листопада. — Формальне предложение міжнародного мира поміж воюючими державами зробили російські большевизми у своїм привітї, висланім на масове віче німечьких соціалістів в Дрезден.

Ніниша телеграма подає зміст привіття, який звучить:

"Рада російських робітників і жовнірів здобула силу від тих, котрі дозволили на те, що замехано заключене революційного мира і суцільний цілі.

"Ми предлажаємо тепер безпоровачці переговори в справі мира без зобов'язьк і без відшкодуванн НА ПІДСТАВІ ПРАВА НАРОДІВ РІШАТИ ПРО СВОЮ ВЛАСНУ ДОЛЮ.

"Нема сумніву, що російські капіталісти будуть противити ся міжнародному миру. Перед нами ще догва боротьба, яка жме покінчити ся побідно лише при спільній міжнародній праці всього пролетаріату".

Большевики зажадали негайного завішення оружа.

ПАРИЖ, 22. листопада. — Нині подано до відома, що одержано з Петрограда вісти, які доносять, що Ленін і його спіланик в революції большевизми, Лев Троцький, вислали до всіх послів альянті в Петрограді ПРЕДЛОЖЕНЕ БЕЗПОРОВОЛОЧНОГО ЗАВІШЕННЯ ОРУЖА, яке має бути вступом до переговорів в справі заключення демократичного мира.

Правительство большевизма грозить окремим миром.

КОПЕНГАГЕН, 22. листопада. — Міністер загр. справ, Троцький, вислав ноту до всіх альянті Росії, ЖАДАЮЧИ РЕВІЗІЇ ВОЄННИХ ЦІЛИЙ.

У своїй ноті грозить, що на случай, коли би жадане правительство большевизма не було сповне, воно буде себе важати зовсім оправданим ЗАКЛУЧИТИ ОКРЕМИЙ МИР.

Большевики дали приказ ген. Духонінові розпочати на фронті переговори в справі завішення оружа.

ПЕТРОГРАД, 21. листопада. — Російське правительство (большевизм) прика-

зало вчера ген. Духонінові, який обіймив був ініціативу Керенського урядом головнокоманданта військ, щоби розпочав сейчас переговори в справі завішення оружа з командантами геприйтських військ.

Криленко іменованій головним командантом військ на місце ген. Духоніна.

ЛОНДОН, 22. листопада. — Урядом бездротна телеграма з Петрограда доносить нині, що ген. Духоніні зїстав усунений радою народних комісарів за "непослуду у виконанні наказу предложити завішене оружа".

В російській звітї говорять ся, що ген. Духонінові приказано, щоби сповняв свої обовязки як до хвилі, коли їх переїме новий головний командант українських військ, кадет Криленко. (Кадет — найнижчий степень офіцера).

Николай Криленко, Українець, належить до визначайших провідників між большевизми. Він є членом військового комітету в раді народних комісарів (кабінет большевизма), який заступає министерство війни і морякири. Ще за часів Керенського Криленко був арештований в Києві за веденне агітації большевизмів серед армії.

Маніфест "правительства большевизма до армії і флоту.

ПЕТРОГРАД, 22. листопада. — Николай Ленін і Николай Криленко, головний командант військ, видали маніфест до армії і флоту.

Маніфест звучить:

"У вікторок ген. Духонінові наказано, щоби предложив завішене оружа всім народам, союзним і ворожим.

"Се порученне дійшло вчера до головної квартири і ген. Духонінові наказано, щоби він постійно інформував раду народних комісарів щодо поступу в переговорах і підписав угоду в справі завішення оружа по затвердженню її комісарами. Не одержавши від ген. Духоніна ніякої відповіди в протягу середі, запитано його про причини спізнєння. Він кілька разів викручував ся, не даючи певної відповіди на дані питання. Коли йому підіслали рішучий наказ, азиваючи його, щоби безпоровачно і формально зробив

предложение в справі завішення оружа, яке вступило до мирових переговорів, він відмовився похуку.

"Ген. Духонінові повідомлено, що його усувають ся від обовязків за непослуду правительству і за його поведене, яке спричинило нечувану нужду для робучих мас і для цілого краю, а передісмі для армії. Йому наказано, щоби дальше сповняв свої обовязки, аж доки не прибуде новий головний командант військ, або який іпша ним уповноважена особа, щоби переїрмити команду. Кадет Криленко іменованій новим командантом військ".

В маніфесті говорять ся, що жовніри мусять задержати як найострішійу революційну і військову карієру. Полки на боєвому фронті мусять безпоровачно вибрати повновласників для розпочаття формальних мирових переговорів і про їх поступ вони мусять всімакими можливими способами інформувати комісарів. Ініше рада народних комісарів має право підіписати остаточну угоду в справі завішення оружа.

Всі війська Керенського підали ся.

КОПЕНГАГЕН, 22. листопада. — Пресова агенція большевизмів доносить, що телеграма, яка надійшла тут нині через Гапаранду, подає вістку, що всі війська, які стояли доси по стороні Керенського, підали ся.

Російські соціалісти годять ся з тим, щоби Росія покинула війну.

Телеграми зі Скандинавії доносять, що Росія клонить ся до мира.

Найдійши вісти, що большевизми, меншевики і умірювані соціалісти приїшли майже до згідного переконаня, що лише цілковите вступлене в війни і звернене всіх зусиль на упорядковане внутрішнє справ можуть повернути лад в Росії.

Однак всі дотеперішні заходи, щоби прийти до згоди і утворити спільний кабінет, були доси безуспішні.

Большевики надіють ся, що за їх приміром піде пролетаріат в других краях.

Провідники большевизмів піддержують серед своїх прихильників надію, що також пролетаріат других країв рішаче поїдуть революцію на візі російської. Вони оцінюють ся на тім:

"Німечькі і австрійські соціалісти витяють революцію большевизмів. Французькі соціалісти здороблять большевизм у своїх часописках".

Анархістичні часописи в Петрограді тепер отверто визнають, щоби знести всякого рода владу.

Віграюють ся капіталістам.

ПЕТРОГРАД, 20. листопада. — Большевики видали пересторогу до богатих клас і їх прихильників: їх підозрюють вони о спричинюванне страйків в державі і в міських службах.

Пересторога звучить:

"Ви бавите ся огнем. Ви будете перші, котрі потерпите від голоду, який грозить державі і армії. Ви будете позбавлені права діставати поживу. Всі ваші склади будуть забрані, а ваші маєтки skonфісковані".

Друга російська армія заявила ся за большевизми.

ПЕТРОГРАД, 21. листопада. — Революційний комітет ради протоголосив ініціативу на друге російське армію. (Друга армія находила ся підчас величкого відкочу російських військ останнього літа на боєвому фронті коло Тернополь).

Пурішевські на чолі монархічного заговору.

ПЕТРОГРАД, 21. листопада. — Після авершенова Володимира Пурішевського, бувшого члена думи, котрого тепер обжалувано, що стоїть на чолі монархічного заговору, наділено у його підчас ревізії лист, інісний до ген. Каледіна, атамана козаків. Лист оголошено.

В листі опускеть ся політичні відносини в Петрограді і признаєть ся, що офіцери і військові кадети є zorganizовані та вони лише очікують прибути генерала.

(Продолжене на сторінці 3-ій).

ВАЖНЕ ДЛЯ ПП. ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ЧАС. "СВОБОДА".

Сим повідомляеть ся ПП. Передплатники, що відповідно про скінчення передплати Адміністрація "Свободи" не вислає. Дялятого просимо, щоби кожний передплатник звернув пильну увагу на дату скінчення речення його передплати, яку наводимо в кожній аржуві, вивисеній на часописі. Приміром: 14118 належить розуміти, що передплата часопису скінчить ся 14-го січня 1918 року. Колиж передплатник до 10 днів по скінченню передплати не відновить її, то дальша висилка часопису буде йому здержана. Сповабляємось, що ПП. Передплатники пригорюють ся до сеї постанови, та будуть завчасу спитітись з відновленню передплати. Адміністрація "Свободи".

"SVOBODA" (LIBERTY)
The Ukrainian newspaper
Published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1923.

JOSEPH STEWIKIEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:

<p>United States: \$2.50 per year \$1.25 for 6 months \$1.00 for 4 months</p> <p>Foreign countries: \$3.25 per year \$1.60 for 6 months \$1.75 for 3 months</p> <p>Single copy 3 cents</p>	<p>PERCENТАЖ:</p> <p>• Заручки Армавік: на рік \$2.50 на пів року \$1.25 на чотири місяці \$1.00</p> <p>• Від імені України і за границю: на рік \$3.25 на пів року \$1.60 на три місяці \$1.00</p> <p>Позичкове часо 3 цента.</p> <p>За будь-яку зміну адрес платити 5 центів.</p>
--	--

Address: **"SVOBODA"**
83 Grand Street, Jersey City, N. J.
No one-order і чеків треба вносити на адресу "Svoboda".
При всесвітній замовленні надати дозвіл на поштову або чек.

Число телефону 498 Montgomery.

З біжучої хвилі.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on November 23, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Останні телеграмки, які наслідки з Європи, потверджують, виступ, що центральні держави поришили відложити справу остаточного подогодження польської держави до мирової конференції.

Про це свідчить сльдууюча телеграма:

Амстердам, 21. листопада. — Телеграма з Баденштадта, яка тут надійшла, доносить, що угорський президент кабінету, де Александер Векерле, відповідаючи на запити бундесрада, пр. Тіса, заявив, що переговори щодо угодження відносин між бундесрадом польською державою й австро-угорським монархом не є повнічнені та що остаточне рішення в сій справі залепа допверпа на мировій конференції.

Дальше заявив др. Векерле, що всі справи щодо відносин між Польщею й австро-угорським монархом будуть розражені парламентами.

У зв'язі з останніми вістками з України про проголошене незалежності України, про відкидання з бокувого фронту до Києва 360,000 українського війська і т. п., у тижневій польській пресі пишуться ці ризикі голоси. Часть преси, згадуючи про ці факти, витаса самостійну Україну і сподіватися си, що в будучині український народ, забувеве воно мимувле і буде жити з польським народом як брат з братом... Знова инша часть преси повилага сей факт, коли вже не ворожо, то дуже нещиро. Однак всі приляють, що він може' мати остаточний вплив на розв'язане польського питання.

Часть польської преси витаса сей факт ніяким спокійно, знова инша часть — зі страхом. Розуметься се, спокійно повилага сей факт та польська преса, яка йшла по шляху реальної політики. Си страхом повилага незалежну Україну та преса, яка плекала ілюзії про Польщу, "од моржа до моржа", про Польщу історичну, Польщу шляхетську. Провідники своєї орієнтації ("Польська од моржа до моржа") побачили тепер, що повстане незалежної України є кінном, який розбив їх пащою ілюзії, який перетворив ім ряз на все дорогу до Чорного моря.

Се загальна сторона поглядів польської преси.

Але вклучивши ся глибше в поглядів польської преси, а знаючи її політичну супроти деяких частин української землі, прийдемо до переконання, що вся польська преса в суті ризик дуже не-прихильно повилага повстанне незалежної України.

А прощана сіюго?

Прийчому сіюго в власне її спільна політична супроти Холмщини та східної Галичини. Як Польняк, без винятку, уроби собі, що східна Галичина і Холмщина мусть належати до Польщі, хоч ці землі є спокійно заселені Українцями. А Польняк знають дуже добре наприям політики галицьких Українців, які мають за собою правителство самостійної України. І Польняк любують ся, що їх ілюзії і надії щодо східної Галичини та Холмщини готові також розбити ся... Тому Польняк неприхильно, а навіть з великим жахем в душі, повилага незалежну українську державу. Але нас ці старі ілюзії неможуть збити.

ВІЛЬНА УКРАЇНА ПРОТИ ДОНСЬКИХ КОЗАКІВ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on November 23, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Більше як тиждень тому назад телеграмки з Києва принесли виступ, що донські козаки під командою генерала Каледіна заявили Київ, столицю України, а дальше, що вони арештували членів українського парламенту і правителства України.

Се було вивисом зі сторони донських козаків, які є в більший часті Москвитини, до того переважно нещвидомими, і тому часто дають ся уживати реакціонером як орудже до їх поганих цілей.

Донські козаки живуть на схід від російської губернії Воронеж і від української губернії Харкова і Катеринослава, гень на схід аж до губернії Астраханська.

Вони є отже сусідами України на сході і очевидно як такі повинні удержувати дружні зв'язки зі своїми сусідами.

Однак, як се детепер покажуть ся, їх ставлення супроти України було наскрив вороже.

Хоч представники донських козаків брали участь в конгресі народності Росії, який відбув ся в Києві, і хоч вони признали принцип самозвичанення всіх народів Росії, то описля допустили ся насильства на своїх сусідів, України, в способ гідний лише старого автократичного царського режиму.

Але, як сіюго можна було заздальсідь надіятися ся, Українці не могли стерпіти насильства ген. Каледіна, прихильника звісного проводора російських чорносотенців, Пурішкєвича.

В протязі кількох днів Українці прогнали зі своїх столиці ген. Каледіна з його "дикими полками" донських козаків. Українці привернули своє правителство і почали робити дальші приготування в цілі заведення нового ладу на Україні.

Установчі збори України, котрі — як доносять висті з Петрограда — відбувають своє засіданне, проголосили незалежність України.

Команданта ківського воєнного округу і тимчасового губернатора, разом з їх штабом прогнано з Києва. Іх місце зайняли українські комісарі і вони потвердили незалежність України.

Дальше телеграма з Петрограда доносить, що українське правителство відкинуло з бокувого фронту 360,000 українського війська.

Цяль сіюго заряджені є очевидна. Хоч донських козаків прогнано з Києва, то небезпека нового нападз з їх сторони не мінудла, тимбільше коли вони знали горний басейн ріки Дон, яка є части українських земель, які є найбогатіші в покладі углі, заліза і міді.

Після наслідних вистів ген. Каледіна зарядив в цілій області донецько-

знавщина, а в коні зрабували Москва і збіже Німці і Мадяри.

Читають той лист і до серця горнше і сльозами вивнає. А так просто і щиро панісаний. А Ти читаєш знов і знов гледиши на ті покритіва букви і вже все на память зводиш. Однак чому не можеш відірвати ся від того куєника паперу. Дорогий він Тобі, бо знаходиши в нім щось своє, рідне, шитоме. Власні думки, власний жаль, власну тугу, власні сльози. Знаходиши в нім частину самого себе. І тому говорши своєю сльозивою, товаришів: "Маю лист з краю", або вивисаєш його до української часописи до поміщеня.

А в книжці, в газеті українській також знаходиши частину Твого власного "я". Знаходиши Твої думки, бажаня, почування, нераз трудні і незбагнуті, та в рідній книжці, в рідній газеті так гарно висловлені, так гарно передані, як аж люблю Тобі. Здасть ся Тобі, що се Ти сам іх так красно переніс і уложив. І так, як лист батька або немляк для сина або дочкы, так і українська книжка мусть бути дорога і близька для України і Українці тут у чужім краю. Бері і читай, і думай, і вчи ся! Знайдеши там Твої власні думки і бажаня, побажши, що се люди, котрі таксамо думають, як Ти, котрі говорять тоюсамою мовою, що і Ти; пізнаєши, що хоч може й говорши по-англійськи, то встаети Ти не Англієць, але валежши до родини, до громади людей, котрі звуть ся Українцями.

Бері в руки українську часопись, українську книжку, бері і читай! І не встай ся! Богата англійська література, і французька, і німецька, і російська, але й Твоя рідна, українська, не така вже дуже убога. Мали Англії свої Шекспіра і Байрона, мали Америку свого Едгара По і Скота, мали Французу свого Віктора Гюго і Мюльєра і Момсаєна, мали Німці свого Гете і Шіллєра і Гавітмана, а Москва і Пушкіна і Лєрмонтова, Толстого і Достоевського, маємо і ми нашого Шевченка і Котляревського, Гринченка, Франка, Шашкевича, Грушевського, Стефаніма, Винниченка і пр. і пр. Бері і читай і вчи ся і не встай ся! Се Твоє рідне, се Твоє українське. Читайте, се чужі і любують ся; читай тимбільше Ти і люби рідну літературу і дорожж нею і будь гордий за неї! Се Твоє рідне, Твоє власне, шитоме; се частина Твоєї душі, Твоє віковитое стражданнє і горз; Твої сі борюють, Твої бажаня і стремління; се частина Твого власного українського "я".

Не для чужих шисали Шевченко і Драгоманні і Франко і Грушевський, але для Тебе, для Твоїх дітей, для українських грядучих поколінь. Не для Князівців, не для Нєгрієв, не для Польків анї Москалів, анї Німців і Французів виходить українська часопись в Америці, але для Тебе, для Твоїх рідні, для Твоїх дітей. Для Твого добра, для Твоєї просвіти, для Твого щасття!

Не для чужої хати Твоє рідна книжка і газета, але для Твоєї.

Бері-ж, молодче і дівчино українське, українську книжку і газету, бері і читай! А скінчиши, читай наново, або дай другому! Читайте так, як читаси сест. З того читати в Твоєй серці зійдуть нові думки, нові бажаня, нові стремління, нові ідеї. Покінчиш легкодумність і байдужність, побуздиш ся неодолю ліхоті привычки, а збудуєши ся на високе, гарне діло, миле Тобі самому і Твоєму народові. Те читане поширять Твої святагод, Твоє знанне, поможе Тобі пізнати наскрив рідний наріз, дасть Тобі щирі українські почування, дасть Тобі знанне Твоєї власної української душі.

Іде зана з довгим вечірним годинам. Громадять ся діточки коло батька, коло матері. Хотібно послухати казок і оповіданнє. Хотібно навчити ся чорось нового. Що-ж Ти оповіиш їм, українська мамо, що Ти навчиши їх, яке зерно посеєш з їх неввинних серцях? Читайте же саме і вчи ся! Тим дрібненьким гудобтам "оповідань про рідний край, про село рідне, оповідань та вчи їх вже змалку ховати рідний наріз. Тим старшим нереловий українську старину-бувалщину, та виростає їх на добрих синів-борців українського люду. Читайте ім, батьку, українські книжки і газети, щоб діти Твої не принесли вступати і відійти наново народова. О, батьку, і Ти, мамо, українська мамо! Кілько добра, кілько користи Ви можете принести Невільній-Україні умилым вихованнєм діточок!

Скєрмуєть серця тих неввинних любих соколиків там на рідну землю, де з крові і заліза виховуєть ся доля-воля України. Земляна наша рідна, свята українська земляна сьогодні компта-

БЕРИ І ЧИТАЙ!

Учте' ся, брати мої, думайте, читайте, і з того житимете. І сеюго не укриваете.

Т. Шевченко.

Се одна справа, яка має великанське значенє в развоє кожного народу, а згадана, то небезпека нового нападз з їх сторони не мінудла, тимбільше коли вони знали горний басейн ріки Дон, яка є части українських земель, які є найбогатіші в покладі углі, заліза і міді.

Леш, дорогий Брате, імгранте український, до лікарів, до дєнтіста. В його жадній бачини на столі стоєть книжок, журналів, часописів. На що, діди, що вони там розложєні? Се для Тебе. Щоби Ти не нудив ся. Щоби Ти не марнував часу безкорисно, доки не прийде на Тебе черга. Щоби Ти використав найменшу хвилину. Щоби Ти згабує собі знанне. Щоби Ти знав, що у світі дієть ся.

Так! Се для Тебе ті книжки і часописи! Дєзаят на столі та неваже самі Тобі в руки сунуть ся, неваже просять ся. Бері і читай!

Дєшч уцшею... На кожнім майже році стоєть будва з книжками і часописами. Хлопці вештають ся і верещать з усєй сили: "Нусейпер! Нусейпер! Екстра! Пейпер! Пейпер!" Дай центя, бері часопись і читай, читай! Не купши Ти, купши другий і се йому не зашкодять.

Слашє на нойд в Балтімор і Гєнє до Нью Йорку. Вачиши, що кожний Твій товариш подорожжє держити під пахоу кілько журналів і газет. У воєй розсєдєтє ся, нату на нату залають, окуля-

ми автовачена, гирматами порозиванє. Зруйновані рідні села і міста, згарнені на місці колишних загород і перокв. Спільновані рідні ілюзії і дєнє, а мотиланє числа немає, а старі же травою не поросли, а нові прибувають. Кров, українська кров в кожній грядучій кождої земліци. До неба несеє ся страшнєнє нездержаннє насєчч неввинних млянок і дітків. Вороги все українь зрабували, спільновували. Але одлону не могли вирвати: серця українського. Немає такої сили нещвидий у ворогів, щоб вирвати ту переможну любов до Нєвільній-України з того віковитого українського серця і сьогодні бачимо, що ми-мо всім мук і стражданнє, а з той благополотї любови здриваєть ся наша, Вільна Україна.

Але бо є і Брїяльїти, які потгорчили рідним народом, та ворогам служать. Родж глядять, родичі-Українці, вишїлюють в серця Ваших діточок ширю любов до рідного народу, але й навчати їх не-навчати і потгоржувати з цією душі народним зарадкамим. Берить українську газету, українську книжку і читайте і вчїть ся, бо без сєго свіот дїти нічого доброго не навчате.

І чудного научайтєся! Так, сєго нам треба. Мови чужої учіть ся, книжки чужі читайте, але з тим бажаннєм, щоб в сєй способ послужити рідній справі. Коли Ви гаразд знали англійську мову, і скільки добра Ви можете принєсти теєму українській справі. Чужаким говорити, оповідаєть про той чудовий захоплюючий ризх, що їде теєму на Україну, та про затїя ворогів, що хапують ся усїх средств, щоб до дальше держати український наріз в рабстві та в пєвольських ярмі.

Учїть ся всего гарного, доброго, здорового від чужинців. Титє Вас до сєрє неввисказано тугою рідна земля українська; що-ж Ви привезете їм в подарунок? Привезте їм знанне, просвіту, щасття, здорові демократичні ідеї. Вєдуть їм чисте благородне серце, здоровий освєщеній ум, добру, щирю прагнучу порадз.

А сєго за дармо іхтєо Вам не дасть. Прашай. Брате любий і Сєстро, працюй, учи ся. Усє знайдєши в книжці і в газеті.

Тож бері і читай!

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДЕ.

Ми є народ... Праділає слава
До нині грєє нам серця.
У нас було героїв много —
Орлів нам любих без кінця.
У нас була коліс-то сила,
Та сила була си кудись;
Мають ми оєк чужі загони,
Своє-ж бурно занєсєли.
Герої слави, та як би встали,
На які би сон ім присявєли.
Живий народ борїє героїв
В народчєє карли замінєвє.
А вороги нам тугу ділять,
Під сам незачєсний наш нєс:
Який же то іє тебе народ,
А що культури ти принєс?

О. Кузшник.

Мирислав Калій.

ЗАДЗВОНИЛИ СУМНО ДЗВОНИ.

Задзвонили сумно зновим
У польському селі,
І розвіялись їх імени
У вечірній тишині.
І повилади їхні тони
Понад нивами у даль,
А де вилпаи на загони
Тим зривав ся плач і жаль.
Бо здзвонили ті дзвони
В вечір тихий на весні,
На мукащій похороши,
У польському селі...

ВАЖНЕ ДЛЯ НЮІОРОЧАН!

Звертаєт ся увагу на оголошенє представлєня "ЗОРЯ НОВОГО ЖИТТЯ", яке є поміщенє в українській пресі, на сторони 3-ї. Се представлєня відбуєть ся на 24-го листопада в Українським Народним Домі в Нью Йорку.

ДАРОМ ПЕРЕПИСНІ КАРТКИ!

Тєпер, коли майже цілий світ звернув увагу на українські справи, ми повинні старати ся дати сєбе пізнаєти на перекладєні ПЕРЕПИСНИМИ КАРТКАМИ з портрєтам наших ГєННВ, ГєРОВ та КРАСВІДІВ З УКРАЇНИ. Тому ми рїшили ся кождому, хто є нас замовить книжок на суму \$ 1.00, дати ДАРОМ серію з 8 карток, доки засєб вистанє.

Жадаєть щєнєк книжок і спїлнєть ся з замовлєннєм. Пишть на адресу:
"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

New River Coal Co.

ПОТРЕБУЄ 25 МАЙНЕРІВ З РОДИНАМИ.

Мале поповнене для 25 добрих українських ролик.

Хтось має охоту до праці може там заробити \$100.00 до \$125.00 кожних два тижні.

Влас висока ціна і він до п'яти сіл. Церков, школа і гаси для територія в місцях. Комфортна їжа і нагляд. С'єбра нагода купити дім на славу. Майнєр є поповнені в об'єктах дуже задоволені, які дають великі гроші кожен день. Говорять за своїми своїми інтересами.

Mr. C. P. ANDERSON, McDonald, W. Va.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТІ.

Часопис в Україні.

До редакції "Свободи" насліді вчерашні отці часописів: "Газета Галицького Земства" (ч. 78, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

Влас висока ціна і він до п'яти сіл. Церков, школа і гаси для територія в місцях. Комфортна їжа і нагляд. С'єбра нагода купити дім на славу. Майнєр є поповнені в об'єктах дуже задоволені, які дають великі гроші кожен день. Говорять за своїми своїми інтересами.

Місто Лос Анджелес в Каліфорнії буде "сухе", починаючи від 31. марта 1918 року. Уваді на велика більшістю 20. 174 голосами.

СТАРОКРАСВІ ВІСТІ.

Постановою холмського з'їзду в Києві.

У Києві—як доносить "Вільна Україна" (ч. 17) "дубув ся з'їзд Холмчан. З'їзд ухвалив наступні резолюції:

1.—Холмський нарід визнає себе народом українським.

2.—Ріого доля повинна бути спільною з цілим українським народом.

3.—Холмщина під німким у-владом не може бути відчужена до польського королівства, а повинна бути прилучена до України і має бути під управою українського правління.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТІ.

Конференція скандинавських королів.

Дня 28. падолита 6. р. данський і шведський королі віддають свої королівські грамоти в його палаті в Кристинії. Сій позиді прислуєуть велике політичне значення, тимбільше, що участь у ній візьмуть також прем'єри і міністри заграничних справ всіх трох скандинавських держав.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Потомує цього шварта ММНОЛУ ОР. ДИТІ З ЛЮБИ ВОЛНЕР. Переїзду в Нью Йорку, а описав виїзд до Катери. На. Хто є в ній знає-але він сам, промуні головноста на адрес: 158-20 PANKO PASTZA, Jersey City, N. J.

МУЩИНІ!

Чому маєте висті клопіння жите, коли Ваша кров є зарежана?

Правильна кровітінка і нормальне життя, це залежності про правильне життя, значить це залежності задоволення своїх, деяких бажань і інтересів.

1. Умислені? 2. Припадкові? 3. Захворювання? 4. Займі? 5. Болі горла? 6. Болі в очі? 7. Сильне втривання? 8. Сильне запалення? 9. Воротничні грибки? 10. Болі в горлі? 11. Респіраторні? 12. Виснавленість? 13. Бронхіт? 14. Виснавленість? 15. Пальце і вказівні пальці? 16. Пальце і вказівні пальці? 17. Запалення в очі? 18. Припадкові? 19. Пальце і вказівні пальці? 20. Сильне втривання? 21. Сильне запалення? 22. Болі в горлі? 23. Болі в очі? 24. Болі в горлі? 25. Болі в очі? 26. Болі в горлі? 27. Болі в очі? 28. Болі в горлі? 29. Болі в очі? 30. Болі в горлі? 31. Болі в очі? 32. Болі в горлі? 33. Болі в очі? 34. Болі в горлі? 35. Болі в очі? 36. Болі в горлі? 37. Болі в очі? 38. Болі в горлі? 39. Болі в очі? 40. Болі в горлі? 41. Болі в очі? 42. Болі в горлі? 43. Болі в очі? 44. Болі в горлі? 45. Болі в очі? 46. Болі в горлі? 47. Болі в очі? 48. Болі в горлі? 49. Болі в очі? 50. Болі в горлі? 51. Болі в очі? 52. Болі в горлі? 53. Болі в очі? 54. Болі в горлі? 55. Болі в очі? 56. Болі в горлі? 57. Болі в очі? 58. Болі в горлі? 59. Болі в очі? 60. Болі в горлі? 61. Болі в очі? 62. Болі в горлі? 63. Болі в очі? 64. Болі в горлі? 65. Болі в очі? 66. Болі в горлі? 67. Болі в очі? 68. Болі в горлі? 69. Болі в очі? 70. Болі в горлі? 71. Болі в очі? 72. Болі в горлі? 73. Болі в очі? 74. Болі в горлі? 75. Болі в очі? 76. Болі в горлі? 77. Болі в очі? 78. Болі в горлі? 79. Болі в очі? 80. Болі в горлі? 81. Болі в очі? 82. Болі в горлі? 83. Болі в очі? 84. Болі в горлі? 85. Болі в очі? 86. Болі в горлі? 87. Болі в очі? 88. Болі в горлі? 89. Болі в очі? 90. Болі в горлі? 91. Болі в очі? 92. Болі в горлі? 93. Болі в очі? 94. Болі в горлі? 95. Болі в очі? 96. Болі в горлі? 97. Болі в очі? 98. Болі в горлі? 99. Болі в очі? 100. Болі в горлі? 101. Болі в очі? 102. Болі в горлі? 103. Болі в очі? 104. Болі в горлі? 105. Болі в очі? 106. Болі в горлі? 107. Болі в очі? 108. Болі в горлі? 109. Болі в очі? 110. Болі в горлі? 111. Болі в очі? 112. Болі в горлі? 113. Болі в очі? 114. Болі в горлі? 115. Болі в очі? 116. Болі в горлі? 117. Болі в очі? 118. Болі в горлі? 119. Болі в очі? 120. Болі в горлі? 121. Болі в очі? 122. Болі в горлі? 123. Болі в очі? 124. Болі в горлі? 125. Болі в очі? 126. Болі в горлі? 127. Болі в очі? 128. Болі в горлі? 129. Болі в очі? 130. Болі в горлі? 131. Болі в очі? 132. Болі в горлі? 133. Болі в очі? 134. Болі в горлі? 135. Болі в очі? 136. Болі в горлі? 137. Болі в очі? 138. Болі в горлі? 139. Болі в очі? 140. Болі в горлі? 141. Болі в очі? 142. Болі в горлі? 143. Болі в очі? 144. Болі в горлі? 145. Болі в очі? 146. Болі в горлі? 147. Болі в очі? 148. Болі в горлі? 149. Болі в очі? 150. Болі в горлі? 151. Болі в очі? 152. Болі в горлі? 153. Болі в очі? 154. Болі в горлі? 155. Болі в очі? 156. Болі в горлі? 157. Болі в очі? 158. Болі в горлі? 159. Болі в очі? 160. Болі в горлі? 161. Болі в очі? 162. Болі в горлі? 163. Болі в очі? 164. Болі в горлі? 165. Болі в очі? 166. Болі в горлі? 167. Болі в очі? 168. Болі в горлі? 169. Болі в очі? 170. Болі в горлі? 171. Болі в очі? 172. Болі в горлі? 173. Болі в очі? 174. Болі в горлі? 175. Болі в очі? 176. Болі в горлі? 177. Болі в очі? 178. Болі в горлі? 179. Болі в очі? 180. Болі в горлі? 181. Болі в очі? 182. Болі в горлі? 183. Болі в очі? 184. Болі в горлі? 185. Болі в очі? 186. Болі в горлі? 187. Болі в очі? 188. Болі в горлі? 189. Болі в очі? 190. Болі в горлі? 191. Болі в очі? 192. Болі в горлі? 193. Болі в очі? 194. Болі в горлі? 195. Болі в очі? 196. Болі в горлі? 197. Болі в очі? 198. Болі в горлі? 199. Болі в очі? 200. Болі в горлі? 201. Болі в очі? 202. Болі в горлі? 203. Болі в очі? 204. Болі в горлі? 205. Болі в очі? 206. Болі в горлі? 207. Болі в очі? 208. Болі в горлі? 209. Болі в очі? 210. Болі в горлі? 211. Болі в очі? 212. Болі в горлі? 213. Болі в очі? 214. Болі в горлі? 215. Болі в очі? 216. Болі в горлі? 217. Болі в очі? 218. Болі в горлі? 219. Болі в очі? 220. Болі в горлі? 221. Болі в очі? 222. Болі в горлі? 223. Болі в очі? 224. Болі в горлі? 225. Болі в очі? 226. Болі в горлі? 227. Болі в очі? 228. Болі в горлі? 229. Болі в очі? 230. Болі в горлі? 231. Болі в очі? 232. Болі в горлі? 233. Болі в очі? 234. Болі в горлі? 235. Болі в очі? 236. Болі в горлі? 237. Болі в очі? 238. Болі в горлі? 239. Болі в очі? 240. Болі в горлі? 241. Болі в очі? 242. Болі в горлі? 243. Болі в очі? 244. Болі в горлі? 245. Болі в очі? 246. Болі в горлі? 247. Болі в очі? 248. Болі в горлі? 249. Болі в очі? 250. Болі в горлі? 251. Болі в очі? 252. Болі в горлі? 253. Болі в очі? 254. Болі в горлі? 255. Болі в очі? 256. Болі в горлі? 257. Болі в очі? 258. Болі в горлі? 259. Болі в очі? 260. Болі в горлі? 261. Болі в очі? 262. Болі в горлі? 263. Болі в очі? 264. Болі в горлі? 265. Болі в очі? 266. Болі в горлі? 267. Болі в очі? 268. Болі в горлі? 269. Болі в очі? 270. Болі в горлі? 271. Болі в очі? 272. Болі в горлі? 273. Болі в очі? 274. Болі в горлі? 275. Болі в очі? 276. Болі в горлі? 277. Болі в очі? 278. Болі в горлі? 279. Болі в очі? 280. Болі в горлі? 281. Болі в очі? 282. Болі в горлі? 283. Болі в очі? 284. Болі в горлі? 285. Болі в очі? 286. Болі в горлі? 287. Болі в очі? 288. Болі в горлі? 289. Болі в очі? 290. Болі в горлі? 291. Болі в очі? 292. Болі в горлі? 293. Болі в очі? 294. Болі в горлі? 295. Болі в очі? 296. Болі в горлі? 297. Болі в очі? 298. Болі в горлі? 299. Болі в очі? 300. Болі в горлі? 301. Болі в очі? 302. Болі в горлі? 303. Болі в очі? 304. Болі в горлі? 305. Болі в очі? 306. Болі в горлі? 307. Болі в очі? 308. Болі в горлі? 309. Болі в очі? 310. Болі в горлі? 311. Болі в очі? 312. Болі в горлі? 313. Болі в очі? 314. Болі в горлі? 315. Болі в очі? 316. Болі в горлі? 317. Болі в очі? 318. Болі в горлі? 319. Болі в очі? 320. Болі в горлі? 321. Болі в очі? 322. Болі в горлі? 323. Болі в очі? 324. Болі в горлі? 325. Болі в очі? 326. Болі в горлі? 327. Болі в очі? 328. Болі в горлі? 329. Болі в очі? 330. Болі в горлі? 331. Болі в очі? 332. Болі в горлі? 333. Болі в очі? 334. Болі в горлі? 335. Болі в очі? 336. Болі в горлі? 337. Болі в очі? 338. Болі в горлі? 339. Болі в очі? 340. Болі в горлі? 341. Болі в очі? 342. Болі в горлі? 343. Болі в очі? 344. Болі в горлі? 345. Болі в очі? 346. Болі в горлі? 347. Болі в очі? 348. Болі в горлі? 349. Болі в очі? 350. Болі в горлі? 351. Болі в очі? 352. Болі в горлі? 353. Болі в очі? 354. Болі в горлі? 355. Болі в очі? 356. Болі в горлі? 357. Болі в очі? 358. Болі в горлі? 359. Болі в очі? 360. Болі в горлі? 361. Болі в очі? 362. Болі в горлі? 363. Болі в очі? 364. Болі в горлі? 365. Болі в очі? 366. Болі в горлі? 367. Болі в очі? 368. Болі в горлі? 369. Болі в очі? 370. Болі в горлі? 371. Болі в очі? 372. Болі в горлі? 373. Болі в очі? 374. Болі в горлі? 375. Болі в очі? 376. Болі в горлі? 377. Болі в очі? 378. Болі в горлі? 379. Болі в очі? 380. Болі в горлі? 381. Болі в очі? 382. Болі в горлі? 383. Болі в очі? 384. Болі в горлі? 385. Болі в очі? 386. Болі в горлі? 387. Болі в очі? 388. Болі в горлі? 389. Болі в очі? 390. Болі в горлі? 391. Болі в очі? 392. Болі в горлі? 393. Болі в очі? 394. Болі в горлі? 395. Болі в очі? 396. Болі в горлі? 397. Болі в очі? 398. Болі в горлі? 399. Болі в очі? 400. Болі в горлі? 401. Болі в очі? 402. Болі в горлі? 403. Болі в очі? 404. Болі в горлі? 405. Болі в очі? 406. Болі в горлі? 407. Болі в очі? 408. Болі в горлі? 409. Болі в очі? 410. Болі в горлі? 411. Болі в очі? 412. Болі в горлі? 413. Болі в очі? 414. Болі в горлі? 415. Болі в очі? 416. Болі в горлі? 417. Болі в очі? 418. Болі в горлі? 419. Болі в очі? 420. Болі в горлі? 421. Болі в очі? 422. Болі в горлі? 423. Болі в очі? 424. Болі в горлі? 425. Болі в очі? 426. Болі в горлі? 427. Болі в очі? 428. Болі в горлі? 429. Болі в очі? 430. Болі в горлі? 431. Болі в очі? 432. Болі в горлі? 433. Болі в очі? 434. Болі в горлі? 435. Болі в очі? 436. Болі в горлі? 437. Болі в очі? 438. Болі в горлі? 439. Болі в очі? 440. Болі в горлі? 441. Болі в очі? 442. Болі в горлі? 443. Болі в очі? 444. Болі в горлі? 445. Болі в очі? 446. Болі в горлі? 447. Болі в очі? 448. Болі в горлі? 449. Болі в очі? 450. Болі в горлі? 451. Болі в очі? 452. Болі в горлі? 453. Болі в очі? 454. Болі в горлі? 455. Болі в очі? 456. Болі в горлі? 457. Болі в очі? 458. Болі в горлі? 459. Болі в очі? 460. Болі в горлі? 461. Болі в очі? 462. Болі в горлі? 463. Болі в очі? 464. Болі в горлі? 465. Болі в очі? 466. Болі в горлі? 467. Болі в очі? 468. Болі в горлі? 469. Болі в очі? 470. Болі в горлі? 471. Болі в очі? 472. Болі в горлі? 473. Болі в очі? 474. Болі в горлі? 475. Болі в очі? 476. Болі в горлі? 477. Болі в очі? 478. Болі в горлі? 479. Болі в очі? 480. Болі в горлі? 481. Болі в очі? 482. Болі в горлі? 483. Болі в очі? 484. Болі в горлі? 485. Болі в очі? 486. Болі в горлі? 487. Болі в очі? 488. Болі в горлі? 489. Болі в очі? 490. Болі в горлі? 491. Болі в очі? 492. Болі в горлі? 493. Болі в очі? 494. Болі в горлі? 495. Болі в очі? 496. Болі в горлі? 497. Болі в очі? 498. Болі в горлі? 499. Болі в очі? 500. Болі в горлі? 501. Болі в очі? 502. Болі в горлі? 503. Болі в очі? 504. Болі в горлі? 505. Болі в очі? 506. Болі в горлі? 507. Болі в очі? 508. Болі в горлі? 509. Болі в очі? 510. Болі в горлі? 511. Болі в очі? 512. Болі в горлі? 513. Болі в очі? 514. Болі в горлі? 515. Болі в очі? 516. Болі в горлі? 517. Болі в очі? 518. Болі в горлі? 519. Болі в очі? 520. Болі в горлі? 521. Болі в очі? 522. Болі в горлі? 523. Болі в очі? 524. Болі в горлі? 525. Болі в очі? 526. Болі в горлі? 527. Болі в очі? 528. Болі в горлі? 529. Болі в очі? 530. Болі в горлі? 531. Болі в очі? 532. Болі в горлі? 533. Болі в очі? 534. Болі в горлі? 535. Болі в очі? 536. Болі в горлі? 537. Болі в очі? 538. Болі в горлі? 539. Болі в очі? 540. Болі в горлі? 541. Болі в очі? 542. Болі в горлі? 543. Болі в очі? 544. Болі в горлі? 545. Болі в очі? 546. Болі в горлі? 547. Болі в очі? 548. Болі в горлі? 549. Болі в очі? 550. Болі в горлі? 551. Болі в очі? 552. Болі в горлі? 553. Болі в очі? 554. Болі в горлі? 555. Болі в очі? 556. Болі в горлі? 557. Болі в очі? 558. Болі в горлі? 559. Болі в очі? 560. Болі в горлі? 561. Болі в очі? 562. Болі в горлі? 563. Болі в очі? 564. Болі в горлі? 565. Болі в очі? 566. Болі в горлі? 567. Болі в очі? 568. Болі в горлі? 569. Болі в очі? 570. Болі в горлі? 571. Болі в очі? 572. Болі в горлі? 573. Болі в очі? 574. Болі в горлі? 575. Болі в очі? 576. Болі в горлі? 577. Болі в очі? 578. Болі в горлі? 579. Болі в очі? 5

